

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOLS ADMINISTRATORS AFFECTING ACTIVE LEARNING MANAGEMENT COMPETENCY OF TEACHERS IN SCHOOL UNDER NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พรทวีคุณ ศิริคุณ^{1*} กุลชลี จงเจริญ² ฐิติกรณ์ ยาวิชัย จารึกศิลป์³

Phonthaweekhun Sirikhun ^{1*} Koolchalee Chongcharoen ² Thitikorn Yawichai Jarueksil ³

¹ แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย

^{2,3} แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ประเทศไทย

¹ Department of Educational Administration, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

^{2,3} Department of Educational Administration, School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

* Corresponding Author E-mail : Phonthaweekhun@gmail.com

Received: 14/01/2025 | Revised: 24/04/2025 | Accepted: 26/05/2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 333 คน โดยใช้ตารางเครซี่และมอร์แกนทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของโรงเรียนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .506$) กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และ 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถพยากรณ์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูได้ร้อยละ 25.30

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the level of creative leadership of school administrators; 2) the level of active learning management competency of teachers; 3) the relationships between creative leadership of school administrators and active learning management competency of teachers; and 4) creative leadership of school administrators affecting active learning management competency of teachers in schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3. The research sample consisted of 333 teachers in schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 3, obtained by stratified random sampling based on school size and then simple random sampling. The sample size was determined based on Krejcie and Morgan's Sample Size Table. The employed research tool was a questionnaire on the levels of creative leadership of school administrator and proactive learning management competency of teacher, The questionnaire demonstrated a reliability coefficient of 0.98, Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, Pearson's simple correlation coefficient, and simple regression analysis. The research findings revealed that 1) both the overall and specific aspects of creative leadership of the school administrators were rated at the high level. 2) the overall and specific aspects of active learning management of the teachers was rated at the high level. 3) creative leadership of the school administrators correlated positively at the moderate level ($r = .506$) with active learning management competency of the teachers, which was significant at the .01 level of statistical significance; and 4) creative leadership of the school administrators significantly affected active learning management competency of the teachers at the .01 level of statistical significance; and

creative leadership of the school administrators could predict active learning management competency of the teachers by 25.30 percent.

Keywords: Creative leadership; School administrator; active learning management competency

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาระบบการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยถึงอุดมศึกษารวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตน เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ท่ามกลางสภาวะดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูในการจัดการองค์ความรู้ให้เกิดผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรมในวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการขององค์การบริหารการศึกษา การที่ครูจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นครูยุคใหม่นั้น ส่วนหนึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาครูให้เกิดสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และผู้บริหารสถานศึกษาเองควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาโดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดัง กุลชลี จงเจริญ (2562), จันทกานต์ ต้นเจริญพานิช และ นิตยา เงินประเสริฐศรี (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับสภาพที่กำลังเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับกับการเปลี่ยนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยเน้นการให้ความสำคัญกับการปฏิรูปและสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กร

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นพฤติกรรมในการนำผู้อื่นและประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศในการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเพราะช่วยสร้างสรรค์ความแปลกใหม่สร้างนวัตกรรม แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงาน ทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาการทำงานและสร้างสรรค์บรรยากาศแห่งการคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและทีมงานได้อย่างต่อเนื่อง (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555, น. 135-160) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีแนวคิดใหม่ กระบวนทัศน์ใหม่ ทักษะคติใหม่ กลยุทธ์ใหม่ กระบวนการบริหารจัดการใหม่ และทักษะภาวะผู้นำใหม่สำหรับการปรับโรงเรียนให้สอดคล้องกับโลกอนาคต ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน

ศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะสามารถส่งเสริมคุณภาพการคิดของทุกคนในชุมชนของโรงเรียน สร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมใหม่และการปรับปรุงแก้ไขเงื่อนไขต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความสามารถของครู และบุคลากรให้กลายเป็นผู้นำที่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าและนำการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ash & Persall, 2001) จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง, 2556) รวมทั้งมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในที่สุด

การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูมีความสำคัญและจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดเวลาในการปฏิบัติงาน ด้านการสอนหรือการทำงานในวิชาชีพครู และเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (จุฬารัตน์ ธรรมประทีป, 2562) ครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันเป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เป็นความสามารถของครูผู้สอนทั้งด้านองค์ความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ เจตคติในการจัดการเรียนรู้ที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง ดังนั้นครูผู้สอนควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีงานวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น อิติสดา แก้วหาญ และ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2564) รวมทั้ง ญัฐกิตติ์ บุญเก่ง (2565) พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้าน ดังนั้นจะเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูโดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการกำกับดูแล สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เน้นส่งเสริม “การจัดการศึกษาวิถีใหม่ ใส่ใจคิดอ่านเขียน เรียนรู้ฐานสมรรถนะ” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563) จากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ครูในสถานศึกษายังขาดสมรรถนะในการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุก และขาดการตระหนักในการตั้งเป้าหมายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างจริงจัง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563) ดังนั้นจึงควรมีการกระตุ้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักมีความตื่นตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้สภาพปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังพบอีกว่า ยังขาดโครงการแผนงานในการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งต้องเร่งพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพเสริมสร้างภาวะผู้นำแนวใหม่ของผู้บริหารให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563)

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางให้หน่วยงานนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสามารถพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้สู่ผู้เรียนตามบริบทและตามศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

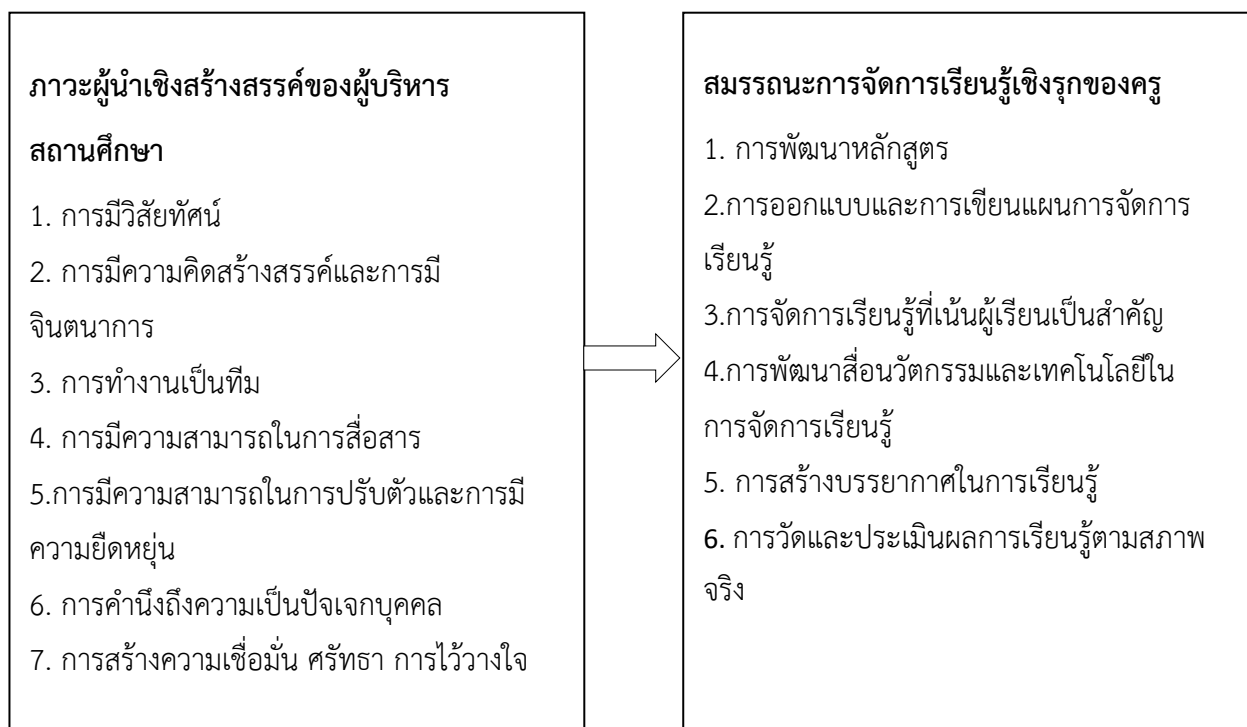
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาและสังเคราะห์กรอบแนวคิดจาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554), กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555), นเรศ บุญช่วย และคณะ (2555), วิมล จันทรแก้ว (2555), พันธ์ ถิ่นวัน (2556), มณฑาทิพย์ เสวยงคะ (2556), ทวีภรณ์ วรชิน (2559), กุลชลี จงเจริญ (2562), Ash and Persall (2001), Guntern (2004), Sternberg (2006), Puccio and others (2007), Robinson (2011), Delich (2016) และเอกสารตำราทางวิชาการอื่น รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีการรวมองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน ทำให้ได้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ และการ
มีจินตนาการ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การมีความสามารถในการสื่อสาร 5) การมีความสามารถในการ
ปรับตัว และการมีความยืดหยุ่น 6) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 7) การสร้างความเชื่อมั่น
ศรัทธา การไว้วางใจ

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์กรอบแนวคิดจาก
นักวิชาการ นักวิจัย และหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(2553), ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555), นันทกา วาริน (2557), นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย์ (2559), กันตวรรณ
มีสมสาร (2560), อภินันท์ สิริรัตนจิตต์ (2560), กมลฉัตร กล่อมอ้อม (2562), วารินทร์พร ฟันเพื่องฟู (2562),
ยุภาลัย มะลิซ้อน และ กาญจน์ เรืองมนตรี (2563), พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2565), มนสิข สิทธิ
สมบูรณ์ (2565), Chet and Thomas (1993), Snowden (2005), Hammond et al. (2005), และ
Zeiger (2015) และได้ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วสามารถสรุป
องค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยองค์ประกอบ การมีความรู้ ทักษะ และ
คุณลักษณะ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 3) จัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ 5) การสร้าง
บรรยากาศในการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งกรอบแนวคิดการวิจัย
ปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1.ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2.ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,436 คน จาก 182 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 จำนวน 333 คน ได้มาโดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 43) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตามสัดส่วน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2) ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์และการมีจินตนาการ การทำงานเป็นทีม การมีความสามารถในการสื่อสาร การมีความสามารถในการปรับตัวและการมีความยืดหยุ่น การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา การไว้วางใจ

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการทบทวนหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารตำราทางวิชาการ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 รายการ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐาน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยรายข้อ เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ .98

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 24 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยรายข้อ เท่ากับ 1.00 มีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97 ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยภาพรวมเท่ากับ 0.98

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยประสานขออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมทั้งกำหนดวันเวลาขอแบบสอบถามกลับคืน

3. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนหรือตอบรับรวมทั้งส่งแบบสอบถามและติดตามอีกครั้ง ในกรณีที่แบบสอบถามอาจสูญหายหรือยังไม่ได้รับคืนหรือตอบกลับ โดยขยายเวลาอีก 2 วัน และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาหรือตอบกลับจำนวน 332 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.69

4. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์พร้อมทั้งกำหนดวันเวลาขอแบบสอบถามกลับคืน

6. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืนหรือตอบรับ รวมทั้งส่งแบบสอบถามและติดตามอีกครั้ง ในกรณีที่แบบสอบถามอาจสูญหายหรือยังไม่ได้รับคืนหรือตอบกลับ โดยขยายเวลาอีก 2 วัน และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนมาหรือตอบกลับจำนวน 332 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งหมด 333 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.69

7. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ใช้สถิติหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson product-Moment correlation) (r)

4. การวิเคราะห์ผลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 85.24 มีอายุระหว่าง 31- 40 ปีคิดเป็นร้อยละ 35.24 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 66.27 มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 6 ปีคิดเป็นร้อยละ 32.23 และส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 34.64 ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในภาพรวม

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(SD)	ระดับความ คิดเห็น
1. การมีวิสัยทัศน์	4.14	0.67	มาก
2. การมีความคิดสร้างสรรค์และการมีจินตนาการ	4.07	0.75	มาก
3. การทำงานเป็นทีม	4.16	0.76	มาก
4. การมีความสามารถในการสื่อสาร	4.01	0.80	มาก
5. การมีความสามารถในการปรับตัวและการมีความยืดหยุ่น	4.15	0.78	มาก
6. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.17	0.80	มาก
7. การสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา การไว้วางใจ	4.17	0.80	มาก
รวม	4.12	0.72	มาก

2. สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้านคือ ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวม

รายการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ คิดเห็น
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.31	0.87	มาก
2. ด้านการออกแบบและการเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้	4.38	0.49	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.47	0.48	มาก
4. ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีใน การจัดการเรียนรู้	4.39	0.55	มาก
5. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้	4.51	0.51	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง	4.42	0.53	มาก
รวม	4.42	0.45	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y _{tot}
X ₁	.696**	.525**	.406**	.344**	.404**	.446**	.499**
X ₂	.809**	.563**	.461**	.366**	.409**	.462**	.538**
X ₃	.783**	.527**	.365**	.310**	.331**	.405**	.463**
X ₄	.880**	.516**	.385**	.316**	.343**	.447**	.480**
X ₅	.876**	.527**	.408**	.303**	.347**	.403**	.486**
X ₆	.842**	.498**	.349**	.286**	.281**	.346**	.439**
X ₇	.842**	.498**	.349**	.286**	.281**	.346**	.439**
X _{tot}	.909**	.560**	.410**	.325**	.362**	.431**	.506**

**ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าความสัมพันธ์ในแต่ละด้านเรียงตามลำดับได้แก่ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และการมีจินตนาการ (X2) ($r=.538$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X1) ($r=.499$) ด้านการมีความสามารถในการปรับตัว และการมีความยืดหยุ่น (X5) ($r=.486$) ด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร (X4) ($r=.480$) ด้านการทำงาน เป็นทีม (X3) ($r=.463$) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล (X6) ($r=.439$) และด้านการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา การไว้วางใจ (X7) ($r=.439$) แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r=.506$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต3 ผลการวิเคราะห์การ ถดถอยอย่างง่ายพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ดัง แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่

ตัวแปร	คะแนนดิบ (B)	SE	คะแนนมาตรฐาน (β)	t	p- values
ค่าคงที่ (Constant)	3.115	.124		25.067	.000
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	.317	.030	.506	10.643	.000

R = .506, R² = .256 , Adjusted R² = .253, SE = .39080, F = 113.279**

ปรับแก้ (Adjusted (R²) และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัด การเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมาเขต3อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01โดยมีค่าคงที่ของการพยากรณ์ เท่ากับ 3.115 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .317 และค่าสัมประสิทธิ์ของการ พยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .506 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ (AdjustedR²) เท่ากับ .253 แสดงว่าตัว แปรภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ได้อยู่ละ 25.30 ซึ่ง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 ได้กำหนดเป้าหมายหลักอยู่ที่การให้บริการทางการศึกษา ประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นองค์การพัฒนาศึกษาที่มีคุณภาพ บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลบนพื้นฐานความเป็นไทยสู่สากล โดยคำนึงถึงบริบทที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และได้มีการกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ “การจัดการศึกษาวิถีใหม่ สถานศึกษาปลอดภัย ใส่ใจคิดอ่านเขียนเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3, 2563) เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดทั้ง 182 โรงเรียนได้นำไปยึดเป็นหลักในการพัฒนาผู้เรียน ครู และสถานศึกษาที่จะมีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนเกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่สอดคล้องกับบริบท แต่เนื่องจากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ นอกจากนี้สภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดยังพบอีกว่าครูในสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาแกนนำมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่จัดการเรียนรู้ได้ครบทุกรูปแบบซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยมากเมื่อเทียบสัดส่วนของโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนจำเป็นต้องแสดงออกถึงลักษณะภาวะผู้นำโดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีการกระตุ้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างความตระหนักมีความตื่นตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ดังที่ กุลชลี จงเจริญ (2562), จันทกานต์ ต้นเจริญพานิช และ นิตยา เงินประเสริฐศรี (2550) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าจะต้องสร้างผู้นำให้เหมาะสมกับสภาพที่กำลังเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยเน้นการให้ความสำคัญกับการปฏิรูปและสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ให้กับองค์กรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Ash and Persall (2000) ซึ่งเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน หรือการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน สอดคล้องกับ สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) กล่าวถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสำคัญต่อการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในโรงเรียนอย่างมีวิสัยทัศน์ ทำให้บุคลากรมีความสามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ หาแนวทางใหม่ ๆ ในการให้บริการและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนหรือการดำเนินการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ส่วน ไพฑูรย์ สีนลารัตน์

(2554) ให้ความเห็นว่าการคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อผู้บริหารยุคใหม่ ซึ่งต้องมีการสร้างสรรค์ในการผลิตสิ่งใหม่ๆให้เกิดขึ้นในการบริหารการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ และส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในที่สุด

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต 3 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.45$) ซึ่งผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการกำกับดูแล สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เป็นองค์กรพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลบนพื้นฐานความเป็นไทยสู่สากล โดยคำนึงถึงบริบทที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และได้มีการกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาคือ “การจัดการศึกษาวิถีใหม่ สถานศึกษาปลอดภัย ใส่ใจจิตอ่านเขียน เรียนรู้ฐานสมรรถนะ” ครูในสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาแกนนำมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active learning) ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563) สอดคล้องกับ จุฬารัตน์ ธรรมประทีป และคณะ (2562) ที่กล่าวว่าคุณภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูหรือการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นตัวบ่งชี้ว่าถ้าครูต้องการจัดการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายจะต้องมีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะด้านใดบ้างเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสมรรถนะการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติ การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูจึงมีความสำคัญและจำเป็นต้องมีการพัฒนาตลอดเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอนหรือการทำงานในวิชาชีพครู และเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .506$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (X_2) ($r = .538$) ซึ่งผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ได้มีการกำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ ด้านการส่งเสริมศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยส่งเสริมการดำเนินงานตามโครงการหลายโครงการ เช่น โครงการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นผู้นำทางวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้รับการพัฒนา

ศักยภาพ โดยเฉพาะด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการซึ่งการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการย่อมส่งผลต่อการทำงานของบุคลากร ให้มีความกระตือรือร้น ช่วยสร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่ในการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน สอดคล้องกับ สมชาย เทพแสง (2559, น. 135) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะช่วยสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ สร้างนวัตกรรมแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำไปปรับใช้ในการทำงาน ทำให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาการทำงาน และสร้างสรรค์บรรยากาศแห่งการริเริ่มเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและทีมงานได้อย่างต่อเนื่อง บุคลากรได้เปิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล สามารถนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาไปในทางที่ดีได้ในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฎฐกิตติ บุญเก่ง (2565) ได้ทำการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับสมรรถนะครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงทุกด้าน

4. ผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ 3.115 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .317 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .506 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 25.30 ($Adjusted R^2 = .253$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการกำกับดูแล สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเป้าหมายหลักอยู่ที่การให้บริการทางการศึกษาประชากรวัยเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 เป็นองค์กรพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ บริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลบนพื้นฐานความเป็นไทยสู่สากล โดยคำนึงถึงบริบทที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา และได้มีการกำหนดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ “การจัดการศึกษาวิถีใหม่ สถานศึกษาปลอดภัย ใส่ใจคิดอ่านเขียน เรียนรู้ฐานสมรรถนะ” แต่จากการวิเคราะห์สภาพการจัดการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียนในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3, 2563) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรได้รับ

การส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องเพราะเป็นภาวะผู้นำที่ช่วยให้เกิดนวัตกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้ครูเกิดทักษะในการทำงานหรือเกิดสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เน้นที่การปฏิบัติการที่ช่วยสนับสนุนทางด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ไปยังผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thomson, P. (2011) ได้ศึกษาและสำรวจแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แบบใหม่ในบริบทของการศึกษา พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ควรเน้นที่การปฏิบัติการทางการสอนและความยุติธรรมทางสังคมมากกว่าการใช้วาจากรรม

การศึกษาพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กำลังถูกคิดค้นอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นแบบภาวะผู้นำที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้เกิดนวัตกรรมที่หลากหลาย ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะทั่วไปที่ครูและผู้นำนั้นต้องใช้เพื่อทำให้เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ แนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ เป็นสูตรสำเร็จที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เป็นหลักการและแนวปฏิบัติของภาวะผู้นำ และการบริหารจัดการที่มีความจำเป็นอย่างมาก ที่ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้มีโครงการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในระดับต่าง ๆ จะช่วยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานของครูในสถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Stoll and Temperley (2009) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับความท้าทายใหม่ในปัจจุบัน การศึกษาพบว่า ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงครูจะต้องมีความยืดหยุ่นปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การดำเนินการตามผลการวิจัยและโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับทีมผู้นำระดับสูง และทีมงานที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น ธรรมชาติของการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้ถูกสำรวจด้วยเงื่อนไขการสร้างผู้นำเพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของเพื่อนร่วมงาน แนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับบริบท ระดับของความคิดสร้างสรรค์ ธรรมชาติของความเสี่ยง และผลกระทบต่อนอื่น ๆ ประเด็นดังกล่าวจะต้องมีการตรวจสอบเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิสุตา แก้วหาญ และทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2564) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีม จะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ย่อมส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่ระบุว่าด้านการมีความสามารถในการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในกลุ่ม ดังนั้น

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ควรมีการจัดหลักสูตรการอบรมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ความสามารถในการโน้มน้าว และสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับสารตอบสนองการปฏิบัติอย่างเต็มที่ และเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านนี้

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับเปลี่ยนลักษณะการทำงานจากแบบเดิมที่เป็นลำดับขั้น บังคับบัญชาจากบนลงล่าง มาเป็นลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรแต่ละคนได้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ข้อมูลสะท้อนกลับที่เป็นประโยชน์ในทุกการทำงาน ควรมีส่งเสริมให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาประสิทธิภาพในการสื่อสารจากทางเดียวเป็นการสื่อสารแบบสองทาง สามารถสื่อสารและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม สามารถสื่อสารและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริง มีความน่าเชื่อถือ มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย

2. จากผลการวิจัยที่ระบุว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ด้านการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ควรจัดให้มีโครงการที่ส่งเสริมหรือพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ครูในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ครูสามารถปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาด้านการพัฒนาหลักสูตร และให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในแบบร่วมมือกับเครือข่ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ครูในสถานศึกษาสามารถปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จากผลการวิจัยที่ระบุว่า การมีความคิดสร้างสรรค์และการมีจินตนาการมีความสัมพันธ์สูงสุดกับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา ดังนั้น

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ควรกำหนดให้นโยบายหรือโครงการหรือกิจกรรมในแผนที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาด้านการมีความคิดสร้างสรรค์และการมีจินตนาการเพื่อสามารถตัดสินใจในการทำงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดหลักการและเหตุผลสามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์เดิมเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ของสถานศึกษาในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

4. จากผลการวิจัยที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถพยากรณ์สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนั้น

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินการของโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรเป็นผู้นำทางวิชาการและส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์ของพัฒนาดตนเองและพัฒนาเครือข่ายวิชาการเพื่อใช้พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยเฉพาะด้าน การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษากับกลุ่มประชากรสังกัดอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
4. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน

บรรณานุกรม

- กันตวรรณ มีสมสาร. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 7(12), 45–56.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา* อาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*, 12(1), 169–201.
- จันทกานต์ ต้นเจริญพานิช และนิตยา เงินประเสริฐศรี. (2550). ทิศทางการพัฒนาภาวะผู้นำภาครัฐของไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 33(1), 8–90.
- จุฬารัตน์ ธรรมประทีป. (2562). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. รายงานวิจัยทุนสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐกิตติ บุญเก่ง. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ทวีภรณ์ วรชิน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- พนัส ถิ่นวัน. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2565). สมรรถนะการนิเทศเชิงรุก ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2554). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณฑาทิพย์ เสวยงคะ. (2556). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน และ กาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 7(8), 236.
- วารินทร์พร พันเพื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 9(1), 135–145.
- วิมล จันทรแก้ว. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (ปริญญาโทการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563–2565. สำนักงานเขต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก. เอส.พี.เค.

- Ash, R. C., & Persall, M. J. (2000). *The principal as chief learning officer*. National Association of Secondary School Principals, 84(616), 15–22.
- Ash, R. C., & Persall, M. J. (2001). *Creative leadership: Skills that drive change*. Statistical Solutions.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectation*. The Free Press.
- Delich, D. (2016). *The creative leadership handbook: A guide to building effective teams*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Guntern, G. (2004). *Creative leadership: A systemic approach to innovation*. Cambridge University Press.
- Hammond, J., Austin, R., Orcutt, S., & Rosso, J. (2005). *How learning works: Seven research-based principles for smart teaching*. Jossey-Bass.
- Nanus, B. (1992). *Visionary leadership*. Jossey-Bass.
- Puccio, G. J., Murdock, M. C., & Mance, M. (2007). *Creative leadership: Skills that drive change*. Sage.
- Robinson, V. (2011). *Student-centered leadership*. Jossey-Bass.
- Snowden, D. (2005). Formationism to networks in social system. *The Learning Organization*, 12(6), 552–562.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative: It's a decision. *Journal of Leadership*, 36(2), 22–24.
- Stoll, L., & Temperley, J. (2009). Creative leadership: A challenge of our times. *School Leadership and Management*, 29(1), 63–76.
- Thomson, P. (2011). Creative leadership: A new category or more of the same? *Journal of Educational Administration and History*, 43(3), 249–272.
- Zeiger, Stacy. (2015). *List of Core Competencies for Educators*. Accessed March 8, 2015, Available from <http://work.chron.com/list-core-competencies-educators-8916.html>.